

— Számunkra, amikor koporsó mellett állunk, amelyben édesanyánk, édesapánk, testvérünk, hitvestársunk, barátunk fekszik, ki az, aki szelíden közel jó hozzánk s vigasztalást hoz? — Isten!

Ő mindig velünk van, csak keressük őt, mert ha keressük, megtaláljuk „Mert ő benne élünk, mozgunk és vagyunk . . .“ „ . . . nincs mesze egyikünkötől sem“.

Istennel való találkozásainkat mindig vegyük észre, és tudatosítsuk önmagunkban, figyeljünk reájuk, s merítsünk azokból bőven: hitet, bátorságot, áldozatkészséget, jóságot és szeretetet, mert mindezekre elengedhetetlenül szükségünk van, ahhoz, hogy emberhez méltó életet élhesünk. Ámen.

Pálfi Dénes

IDŐTÁLLÓ ALAPVETÉS

1Kor 3,10—11

Egy ház, egy épület erőssége nagy mértékben függ az alap szilárd-ságától. Minél erősebb az alap, annál tartósabb az épület, a jó alapra könnyű jó házat építeni. Elmondhatjuk, hogy egy épület döntő fontosságú része: az alap. Ezért kell azt megfontoltan, szakértelemmel, bölcsen elkészíteni, beönteni.

Alapja azonban nemcsak az épületnek van, hanem — átvitt értelemben — mindennek. Például, egy embert csak jól megalapozott, bizonyítható vádak birtokában lehet elítélni. Egy felnőtt viselkedésén látszik, hogy milyen volt az alap: a gyermekkori nevelés. Alapja kell legyen minden állításnak, különben elesik. Bármilyen gazdasági kezdeményezés kudarcba fullad, ha hiányzik az ahhoz szükséges pénzalap. S így sorolhatnánk tovább az érveket, melyek mind azt bizonyítják, hogy életünkben elengedhetetlen fontosságú az alap.

A felolvasott bibliai versekben Pál apostol az alapról beszél, amelyet, mint bölcs építőmester készített. Ez az alap pedig Jézus tanítása. Ezen áll a keresztény egyház épülete, s az apostol is ezt prédikálja, ezt adja a pogányokból lett keresztényeknek, felismerve a jézusi eszmék döntő fontosságát az ember életére nézve. Ő tudta, hogy csak ezen az alapon állva épülhet a hívő lélek Isten templomává, mert Jézus az, aki a leg-tökéletesebb képet adta Istenről az embernek.

S midőn a jézusi alapot lefektette, Pál bölcsnek, okosnak bizonyult, hisz éppen Jézus tanította: „Aki tehát hallja tőlem ezeket a beszédeket, és cselekszi, hasonló lesz az okos emberhez, aki kösziklára építette a házát.” (Mt 7,24.) S a jézusi alapon állva, az élet s a történelem viharai sem tudták megsemmisíteni a bölcs építőmestert, Pál apostolt. Ő, akár-csak Jézus, él a világ végezetéig!

Ila az alapozás jó volt, az épület is jó kellene legyen, mondhatnánk a bevezetőben hallottakra hivatkozva. Ha az alap időtálló, a ház is tartós lesz. A keresztény egyház történetében azonban nem így alakult a dolog. Az apostol azt mondja, hogy ő, mint bölcs építőmester alapot vetett, de más épít rá tovább. S hozzáteszi: „Vigyázzon azonban mindenki, hogyan épít rá”. Az első keresztények — figyelve az apostol meghagyására — a jézusi alapra építették tovább a keresztény egyház épületét, sokszor életüket követelő áldozatok árán is. A hatalomra jutott utódok azonban lassan hamis, kitalált tanítások tégláit rakták az isteni szeretetről, megbocsátásról, igazságról beszélő jézusi alapkövekre. Így rakódtak rá a tiszta jézusi eszmékre a különböző dogmák és tévhitek, melyek szerint Isten három személyű, Jézus, mint Isten, imádandó, s aki nem hisz isteni voltában — hiábavalók jó cselekedetei — nem igaz keresztény. Annyira, hogy a végén már a fal lett a fontos és nem az alap. Jézus istenítése, imádása és nem az Isten és ember iránti szeretet, melyet Jézus tanításai középpontjába helyezett.

Az igazságot azonban nem lehet véka alá rejteni, annak fénye, ha századok múltán is, egyszer elődereng a vakhomályból. Hiába takarta el hamis eszmék fala a tiszta jézusi alapot, egyszer eljött az idő, hogy a sok vakhit épülete összeomoljon, s a romok alól újra felragyogjon az ember Jézus hite és szeretete.

Luther Márton, Zwingli Ulrich és Kálvin János nagy úttörők voltak egy tisztultabb vallás felszínrehozásában, de a tiszta jézusi alapig nem jutottak el. Az, aki a tiszta jézusi kereszténységet felszínre hozta: Dávid Ferenc volt! Lépésről lépésre haladt a lassan felderengő jézusi világosság felé, amíg rájött arra, amit Pál apostol tanított: . . . „más alapot senki sem vehet a meglévőn kívül, amely a Jézus Krisztus.”

S midőn ezt az igazságot felismerte, többé nem rejtette el, hanem hirdette erős hittel és meggyőződéssel. Mert akiket Isten lelke megvilágosított, nem hallgathatnak, sem az igazságot el nem rejthetik. „Nekünk nem Athanasiust, hanem amit Krisztus mond, azt kell követnünk. Senki más alapot nem vehet, mint amit ő vetett. Emellett kell megmaradnunk.” — hirdette s emellett megmaradt.

Mint bölcs építőmester, a tiszta jézusi kereszténység alapjára épített, vigyázva, hogy az alaptól, Jézustól soha el ne térjen. S Jézussal együtt vallást tett az egy Istenről, akit nem lehet részekre vagy személyekre osztani, mert ő oszthatatlan, egy és örök. Jézussal hitt egy szerető Atyában, aki nem veti el magától bűnös gyermekeit sem, mert megbocsátó

és türelmes Isten. Jézust embernek hitte, jó barátnak, aki szüntelenül hív mindenkit: Kövess engem! S életével, tanításaival mutatja az utat Isten felé. Istent megismerni és Jézust, az embert szeretetben, jóságban, alázatban és szelidségben követni, jelenti az üdvösséget! — tanította. Ezt olvasta és értette meg a Szentírásból, lelkiismerete csak ebben nyugodott meg. „Mert — hirdette — a lelkiismeret semmiben sem nyugszik, hanem csak az igazságban és a Szentírásnak a Jézus Krisztus felől való fundamentumában.“

S bár mindezeket Jézustól vette át, a Szentírás szeretettel és értelemmel való szüntelen tanulmányozása közben, mégis újítónak, a vallás elferdítójének és megrontójának nevezték. S hiába hangoztatta türelemmel, megértést remélve, hogy: „...nincs a világnak semmi oka lázongani azok ellen, kik a különböző úton, módon eltemetett igazságot napfényre törekednek hozni“. Hiába hangsúlyozta, hogy a hit Isten ajándéka, a hitéért háborgatni senkit sem szabad, vallásos meggyőződéséért holtig tartó börtönbüntetésre ítélték. Déva várába zárták, ahol — a hagyomány szerint — 1579. november 15-én meghalt.

Börtöne falára — a hagyományőrök szerint — ezeket írta: „Semmi erő soha nem tartja föl azt, ki igaz. / Azt írtam s hittel hirdettem, amiket érzek: / Holtom után a hamis hit Babilonja ledül“.

Végrendeletét a századok igazolták: hamis hitek romjain túl él a mi hitünk, az unitárius vallás, s él a jézusi igaz eszmékben a bölcs építőmester: Dávid Ferenc.

S az alapra, amelyet élete árán hozott napvilágra, mi, kései utódok, hogyan építünk? Bölcsökként, akiknek drága a múlt, a jézusi eszmék sziklafundamentuma, s melyre szeretetben, jóságban, hithűségben és alázatban gazdagodó, Dávid Ferenchez méltó életünket állítjuk? Vagy balgákként, akik homokra alapozzák bűnben, hitetlenségben és gyarlóságban romladozó életüket?

Itt és most választanunk kell, felmérve Dávid Ferenc hitet és egyházat építő áldozatát, megértve, hogy csak az általa hirdetett tiszta jézusi eszmék időtálló alapján épülhet fel az Istennek tetsző, igaz emberi élet. Amen

A HALHATATLANSÁG ÚTJA* (Reformáció)

Péld 12,28

Midőn a reformáció ünnepéhez illően nagybetűs Reformációra gondolok, emlékezőm csöndjében „föhangoskodnak Luther kalapácsütései a wittenbergi vártemplom kapuján“; szívenben dörömbölnék, századokat is átható döndüléssel. Történelmet teremtő erővel zúgtak-zengtek e hangok, s nyomukban kibontakozásnak indult egy új szellem és új lelkiesség forradalma — a reformáció.

Ha a reformációra gondolok, mégsem időben és térben távoli helyet és eseményt jelöl számomra; jelenti a bércektől ölelt Erdélyt — Tündér Ilona országát; jelenti a „kincses várost“, Kolozsvárt, egy egykoron Európához tartozót, sőt: a vallási türelem és lelkiismereti szabadság — 1568-as tordai — törvénybe iktatásával a korabeli Európát is meghaladót!

Jelenti a 452 évvel ezelőtt született erdélyi fejedelmet — János Zsigmondot —, akinek felvilágosult humanizmusa, türelmes és megértő szel-
leme nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a reformáció — és annak radikális ága, az unitarizmus — Erdély földjén gyökeret verhetett. Jelenti az uralkodót, ma úgy mondanánk: a hatalmat képviselőt, aki maga is unitárius lett, de erejét, hatalmát nem arra használta, hogy elnyomja a másként gondolkodókat, elnémítsa vagy elüldözze a más hitet vallókat, hanem egyenlő jogokat — és békességet — kívánt biztosítani mindenki számára, míg Európaszerte féktelen türelmetlenség tombolt, uralkodott.

Jelenti a reformáció számomra — természetesen — Dávid Ferencet, az egyszemélyben protestáns és humanistát, a reformáció különböző fokozatain átmenő és túlnövő reformátort, az igazságot szenvedélyesen kereső lángelmét, a „theologus incomparabilis“-t, egyházam megalapítóját és első püspökét, „a megfeszült Jézus Krisztus szolgáját“, és az isten-egység-hit erdélyi vértanúját.

Jelenti számomra a reformáció, hogy „A hit Isten ajándéka“, hogy a gondolat és lelkiismeret minden hatalmi megkötöttségtől ment és szabad. Jelenti Déva komor várbörtönét, de azt is, hogy: „Szárnyad van, lelkem, meg ne tagadd magadat!“

* Elhangzott a kolozsvári Rádióban, 1992. október 31-én.